

ผลการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน
ของญาติผู้ดูแล

สมจิตร วังศรีบรรเจิดแสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

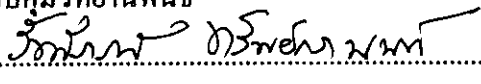
มิถุนายน 2548

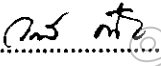
ISBN 974-502-493-7

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ สมจิตร วงศ์บรรเจิดแสง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

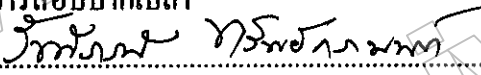
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

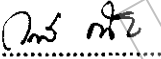
.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชณีกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

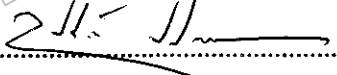
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

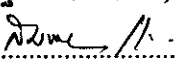
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชณีกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

.....กรรมการ
(นายแพทย์พิสิทธิ์ พิริยาพรณ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 24 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2548

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ และรองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดี เสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์พิสิษฐ์ พิธิยาพรหม รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ ทูณหวัด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นริรัตน์ สังวรวงษ์พนา , อาจารย์ศิริพร จันทร์ฉาย และนางกฤษณา นรนาพันธ์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา ตลอดจน เจ้าหน้าที่คลินิกโรคเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก เจ้าหน้าที่แผนกเวชระเบียน ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา และญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้ กล่าวถึงในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สมจิตร วังศัปรรเจตแสง

45911583: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้สูงอายุ; พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำสำคัญ: กลุ่มช่วยเหลือตนเอง/ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน/ผู้สูงอายุโรคเบาหวาน/ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน/การปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล

สมจิตร วังสรรเจิดแสง: ผลการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ของญาติผู้ดูแล (EFFECTS OF SELF-HELP GROUP ON KNOWLEDGE AND CAREGIVING TO THE ELDERLY WITH DIABETES OF THE FAMILY CAREGIVERS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: รัชนิภรณ์ ทรัพย์กรานนท์, Ph.D., วารี กังใจ, พย.ค., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ค.ด. 147 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-493-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความรู้และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล กลุ่มตัวอย่างเป็นญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ซึ่งเข้ารับบริการที่คลินิกโรคเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 20 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง 3 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการบริการข้อมูลทางสุขภาพตามปกติ การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้นสองสัปดาห์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม และเปรียบเทียบเชิงพหุคูณแบบนิวแมน - คูลส์

ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองต่อความรู้ และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีความรู้ และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม และในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีความรู้ และการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลไม่แตกต่างจากหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

45911583: MAJOR: GERONTOLOGICAL NURS
KEYWORDS: SELF – HELP GROUP/ FAMILY CAR
PATIENTS/ ELDERLY WITH DIABETES
THE ELDERLY /WITH DIABETES OF
SOMJIT WONGBANJEADSANG: EFFECT
AND PRACTICE TO THE ELDERLY WITH DIABETES
ADVISORS: RARCHARNEEPORN SUBGRANON, P
WONGNAM, Ph.D. 147 P. 2005. ISBN 974-502-493-7

✓ Keyword
Knowledge on
Caregiving
* on-site training
(มอสงโง) - ภาว
Signatures

The purpose of this study was to study the effects of self – help group on knowledge and practice to the elderly with diabetes of the family caregivers. The sample were 20 caregivers of elderly with diabetes mellitus treated at the out patient department of Health Science Center, Burapha University. The 10 samples were simple random sampled to the experimental group other 10 to the control group. The experimental group was designed to joined the self – help group for three times while the control group attended the usual health information service. Data concerning knowledge and practice to the elderly were collected three times, pre – test, immediatly after the experiment, and two weeks after the experiment using the questionnaire generated by the researcher. The statistic used in data analysis were frequencies, percentage, means, standard deviations, repeated measure analysis of variance: one between – subject variable and one within - subject variable and New Man Keuls method.

The result of study revealed that: there was an interaction between the experimental method and the duration of experiment on knowledge and practice of the family caregivers at the .01 significant level. Immediate after the experiment and two weeks after the experiment, knowledge and practice of the family caregivers of the experimental group was higher than before the experiment and more than the control group. For the experimental group, there was no statistically significant difference of knowledge and practice of the family caregivers at the immediately after the experiment and two weeks after the experiment the significant level of .01

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานและเหตุผลสนับสนุนการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
ขอบเขตการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
โรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในผู้สูงอายุ.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับญาติผู้ดูแล.....	36
การปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	41
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
รูปแบบการวิจัย.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 68
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้..... 75
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 76
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 76
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 76
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 77
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 93
	สรุปผลการวิจัย..... 93
	การอภิปรายผลการวิจัย..... 96
	ข้อเสนอแนะ..... 100
	บรรณานุกรม..... 103
	ภาคผนวก..... 114
	ภาคผนวก ก..... 115
	ภาคผนวก ข..... 118
	ภาคผนวก ค..... 122
	ภาคผนวก ง..... 145
	ประวัติย่อของผู้วิจัย..... 147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	78
2 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	81
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อศึกษาผลหลัก (Main Effects) ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองต่อความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	82
4 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	84
5 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาญาติผู้ดูแลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	85
6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานเป็นรายคู่ของญาติผู้ดูแลกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method).....	86
7 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	87
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อศึกษาผลหลัก (Main Effects) ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองต่อคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	88
9 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	90

สารบัญญัตราาง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลาของญาติผู้ดูแลในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อการปฏิบัติกรดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	91
11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกรดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานเป็นรายคู่ของญาติผู้ดูแลกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method).....	92
12 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติกรดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	146

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	13
2 รูปแบบการทดลอง.....	60
3 ขั้นตอนการทดลอง.....	74
4 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองและระยะเวลาของการทดลอง ต่อความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	83
5 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองและระยะเวลาของการทดลองต่อ การปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล.....	89